

Späť ku koreňom

Tibor Bôrik – Marián Tatár

Článok, ktorý ste práve začali čítať je síce z oblasti audítorstva, avšak úzko súvisí so správou a riadením spoločností – Corporate Governance. Audit by mal byť spolu s dohľadom a správou a riadením spoločnosti kľúčovým prispievateľom k finančnej stabilite, pretože poskytuje záruky týkajúce sa vierohodnosti finančného zdravia všetkých spoločností.

Tento článok spracováva text zelenej knihy Rady Európskej únie týkajúcej sa audítorskej politiky a má za cieľ upozorniť len na jednu časť celého kontextu – úloha audítora, ku ktorému Komisia hodlá získať informácie a zaujať stanovisko. Niektoré body kontextu sú uvedené nižšie v texte. Na záver článku pridávame svoj názor ako sa vrátiť k princípom správy a riadenia podniku.

Opatrenia prijaté v Európe a inde na svete bezprostredne po finančnej kríze boli zamerané na naliehavú potrebu stabilizovať finančný systém. Zatiaľ čo úloha, ktorú zohrávajú banky, zaisťovacie fondy, ratingové agentúry, orgány dohľadu alebo centrálné banky, bola predmetom viacerých diskusií a hĺbkových analýz, doteraz sa iba obmedzená pozornosť venovala tomu, ako by k zvýšeniu finančnej stability mohla prispieť audítorská funkcia. Skutočnosť, že v mnohých bankách sa od roku 2007 do roku 2009

objavili obrovské straty na pozíciách, ktoré mali v súvahových a podsúvahových položkách, nastoľuje nielen otázku, ako mohli audítori v tomto období dávať svojim klientom čisté audítorské správy, ale aj otázku vhodnosti a primeranosti súčasného legislatívneho rámca. Preto sa zdá vhodné, že sa o úlohe auditu, ako aj o rozsahu pôsobnosti auditu ďalej diskutuje a kontroluje sa vo všeobecných súvislostiach regulačnej reformy finančného trhu.

Komisia je odhodlaná prevziať na medzinárodnej úrovni vedúcu úlohu v týchto diskusiách a bude

sa usilovať o úzku spoluprácu s partnermi s celosvetovou pôsobnosťou v rámci Rady pre finančnú stabilitu a skupiny G20.

V tomto kontexte by Komisia chcela otvoriť diskusiu o úlohe audítora, riadení a nezávislosti audítorských firiem, dohľade nad audítormi, konfigurácii trhu audítorských služieb, vytvorení jednotného trhu na poskytovanie audítorských služieb, zjednodušení pravidiel pre malé a stredné podniky (MSP), malé a stredné audítorské podniky (MSAP) a medzinárodnej spolupráci v oblasti dohľadu nad audítorskými sieťami s celosvetovou pôsobnosťou

Úloha audítora

Na základe zákona sa vyžaduje vykonávanie auditu ročných finančných výkazov akciových spoločností. Skutočnosť, že finančné výkazy spoločností sú auditované, neznamená, že audítora má povinnosť zaistiť, že tieto finančné výkazy sú úplne a bez nepresných údajov. Pri vykazovaní poskytujú audítori „primerané uistenie“, že finančné výkazy podávajú pravdivý a verný obraz v súlade s príslušným rámcom finančného vykazovania a že ako celok sú bez významných nesprávností spôsobených podvodom alebo chybou. Audítori sa teda usilujú minimalizovať

riziko, že historické finančné informácie predkladané v súlade s daným účtovným rámcom, obsahujú „vecne“ nesprávne údaje. Komisia konštatuje, že štatutárny audit sa z významného overovania príjmov, výdavkov, aktív a pasív vyvinul na prístup založený na rizikách.

Vyššia úroveň uistenia pre zainteresované strany

Z pohľadu používateľa by audítori mali zainteresovaným stranám poskytovať veľmi vysokú úroveň uistenia, pokiaľ ide o jednotlivé zložky súvahy a hodnotenie týchto zložiek k dátumu súvahy. Komisia chce preskúmať možnosť „návratu k základom“ so silným dôrazom na substantívne overovanie súvah a na menšiu závislosť od súladu a systémovej práce t. j. úlohy, za ktoré by mal byť naďalej primárne zodpovedný klient a ktoré by mal pokrývať hlavne interný audit. Audítori by mohli zverejniť, ktoré zložky sa overovali priamo a ktoré sa overovali na základe profesionálneho úsudku, interných modelov, hypotéz a vysvetlení vedenia podniku. Na poskytnutie „pravdivého a verného obrazu“ by audítori mali zaistiť, aby obsah prevládala nad formou.

Audítorské správanie

Zatiaľ čo primárnu zodpovednosť za poskytované spoľahlivých finančných informácií má vedenie auditovaných subjektov, audítori by mohli zohrávať úlohu prostredníctvom aktívneho kladenia otázok vedeniu z pohľadu používateľa. To by bolo rozhodujúce na dosiahnutie „profesionálneho skepticizmu“ voči auditovanému subjektu. Otázkou je, či je audítor vždy dostatočne skeptický a či venuje dostatočnú pozornosť ukazovateľom naznačujúcim zaujatosť vedenia spoločnosti pri skúmaní kľúčových oblastí finančného účtovníctva a zverejňovaniu údajov, ktoré v rozhodujúcej miere závisia od úsudku vedenia.

Lepšia externá komunikácia

Povinnosť audítora komunikovať sa môže prehodnotiť s cieľom zlepšiť celkový proces komunikácie, a tým aj zvýšiť vnímanie pridanej hodnoty poskytnutej auditom. Napríklad Spojené kráľovstvo nedávno revidovalo svoj model zostručnenia audítorských správ a uvažuje o tom, že by mali byť informatívnejšie. Vo francúzskom obchodnom zákonníku sa vyžaduje, aby audítori zároveň so správou o ročných výkazoch verejne zdôvodnili svoje audítorské stanovisko.

Lepšia interná komunikácia

Mal by sa konať pravidelný dialóg medzi výborom pre audit v rámci spoločnosti, externým t. j. štatutárnym audítorom a interným audítorom. Tým by sa zaistilo, aby nedochádzalo k medzám v celkovom pokrytí súladu, monitorovania rizík, ako aj v substantívnom overovaní aktív, pasív, príjmov a výdavkov. Dobrý príklad takejto komunikácie sa nachádza v nemeckých právnych predpisoch, v ktorých sa od externého audítora vyžaduje, aby dozornej rade predkladal „dlhú verziu“ správy.

Zelená kniha naznačila, že existujú podmienky pre prehĺbenie spolupráce medzi správnymi a riadiacimi orgánmi podniku, externým a interným audítorom. Ak sa rozumne dohodnú pravidlá spolupráce, môžu z nej získať všetky strany. Zodpovednosti jednotlivých strán sú upravené legislatívou, zmluvami a vnútornými riadiacimi normami podniku. Tým že každá strana bude mať jasne vymedzenú rolu, môžu byť zredukované duplicitné auditné činnosti. Spolupracou externého a interného audítora sa môže využiť synergia. Interný audítor poskytuje uistenie riadiacim a správnym orgánom podniku o efektívnom fungovaní vnútorného kontrolného systému, pozná podrobne vnútorné procesy podniku vrátane ich vzájomného prepojenia a funkčnosti informačných systémov. Sú mu známe kompetencie jednotlivých pozícií v podniku. Externý audítor disponuje rozsiahlymi vedomosťami z oblasti finančného vykazovania a rôznych expertných postupov pre overenie špecifických častí finančných výkazov, nie je zaťažený vnútornými väzbami podniku. Pravidelnou a otvorenou komunikáciou dozornej rady, predstavenstva, interného a externého auditu sa môžeme vrátiť k základným princípom správy a riadenia podnikov.

Sme toho názoru, že nie je treba vytvárať nové hierarchické štruktúry, ktorých úlohou bude dohliadať na už „dohliadané“, ale vrátiť sa a posilniť zodpovednosť za výkon každej jednej činnosti vo firme a tým predchádzať nečakaným zvratom vo vývoji firiem a prekvapeniam pre akcionárov a investorov.

Toto je naša cesta k obnoveniu dôvery trhov, obchodných partnerov a celej ekonomiky čo je jeden zo základných cieľov Corporate Governance.

*Autormi článku sú Ing. Tibor Bôrik,
 predseda Správnej rady CECGA
 a Ing. Marián Tatár
 riaditeľ interného auditu Union poisťovňa a.s.*